

38.

EGYHÁZI BESZÉD,

MELYET

A SZEGEDI UJ VASHIDNAK

1883. SZEPTEMBER 16-ÁN TÖRTÉNT

FÖLSZENTELÉSE ALKALMÁVAL

TARTOTT

OLTVÁNYI PÁL,

CSUTHI PRÉPOST, PÁPAI KAMARÁS, FERENCZ-JÓZSEF-REND LOVAGJA,
ÉS A JERUSALEMI SZ.-SIRRÓL NEVEZETT LOVAGREND COMMENDATORA,
A SZEGEDI APÁCZA ISKOLÁK IGAZGATÓJA.

Ára 15 krajczár.

SZEGED, 1883.

NYOMATOTT ENDRENYI LAJOS ÉS TÁRSÁNÁL.

ELŐSZÓ.

I. A szegedi régi rossz faalkotmányu hajóhidról, melynek évi tatarozási költsége tizezer forintjába — néha nagyobb összegbe is — került a városi pénztárnak, helyesen jegyzi meg egyik pesti ujság*) szegedi tudósítója, hogy elég nyomoruságos alkotmány volt ez a fahíd, mely a közlekedést a Tisza két partja közt közvetítette, mert azt, amint a Tisza zajlani kezdett, minden télen szét kellett szedni s kora tavaszig majd mindig egy pár ember áldozatával járó komp- és csolnakokkal helyettesíteni, mert a vasuti hidat nem volt szabad használni; egyébiránt megtörtént az is, hogy mikor a tél hirtelen beköszöntött, az óriási jégtáblák a közlekedést életveszélyesebbé tették, a forgalom és a közlekedés Szeged, Ujszeged és a Bánát vidékével sokszor napokon át szünetelt, mit nem csak a városnak pénztára, hanem egyes lakosok tárczája is megérezett a piaczi bevásárlásoknál.

II. Ezen nyomoruságnak most valahára véget vet az állandó vashíd, a szakértelem s magasb építészeti eme remeke, melynek építésére a pályázat 1880. július hó 1-én iratott ki. A föltételek igen szigorúak voltak: a) 1.250,000 frtnyi költség volt csak előirányozva, b) első nyílására elő volt írva, hogy ez legalább 110 méter fesztávolsággal bírjon, ki volt kötve az is, hogy c) párhuzamos ráccstartók nem alkalmazhatók. Daczára eme korlátozásoknak s nehezítő feltételeknek, a világ

*) „Budapesti Hirlap“ 1883. szept. 16., melynek tárczájában szakszerű leírása közöltetik e hidnak.

különböféle részeiből az 1880. szept. 1-én lejárt pályázati határidőre 12 tekintélyes czég részéről 23 különböző tervezet adatott be.

Pályáztak pedig:

Franciaországból *a) Eiffel G.* czég Párisból 2 különböző tervezettel, 1.145,000 és 1.214,700 frt költséggel.

b) „Societe de Construction de Batignolles Paris“ czimü a budapesti Margit-híd építője 1.250,000, 1 millió 100,000 frtos tervvel.

c) A Fives czég Lilléből két tervvel 1.572,000, 1.750,000 frttal.

d) Seyrig Th. Párisból szinte két tervvel, 1 millió 144,000 és 856,000 frtban előirányozva a költségeket.

Olaszországból *Talpin Sue Jakab* 2.590,000 franknyi költséggel.

Belgiumból a *Rollin* czég 1.280,000 frtos tervvel.

Hollandiából a *van der Made* czég 1.229,000 frtnyi tervvel.

Németországból *Holzman & Comp.* czimü czég két tervvel, 1.560,000 frt és 1.220,000 frt.

Ausztriából *a) Közlin, Vegerer s Welsbach* bécsi czég 1.298,000 frtnyi költségü tervvel.

b) Hellvag mérnök — azelőtt a gotthardi vasutnál építészeti igazgató, a szegedi rakpart vállalkozója — három tervet nyújtott be 980,000, 1.695,000 és 1 millió 640,000 frt előirányzott költséggel, végre

Magyarországból pályázott *a) a magyar államvasutak gépgyára* Budapestről két tervvel, 1.320,000 és 1.647,000 frttal;

b) az ismert Gregersen czég három tervezettel 880,000, 1.080,000 és 1.095,000 frt költség előirányzat mellett.

III. A bemutatott tervek bírálatát *Tisza Lajos* kir. biztos ur önmaga elnöklete alatt összeült bizottság végezte, melynek tagjai voltak *Kherdl Antal*, hidépítészeti müegyetemi tanár, *Bokody Lajos*, min. osztálytanácsos, *Tolnay Lajos*, m. államvasuti főigazgató, *Meisz-*

ner Ernő, éjszakkeleti vasuti igazgató és Lechner Lajos, min. tanácsos, a szegedi műszaki-osztály főnöke.

E bíráló-bizottság *Eiffel G.* tervét találta legjobbnak, míg a 3000 frank jutalomdíjat *Scyrig* párisi vállalkozónak szavazta meg, és így az Eiffel cég nyerte el a vállalatot, mely Magyarországon már jó hírnevet szerzett magának, mert ő volt a budapesti osztrák államvasut új indóházának fővállalkozója.

Az új hid munkálatai 1880. decz. hó 14-én kezdetek meg, és azóta télen-nyáron, kevés kivétellel, a legnagyobb buzgalommal folytattattak. A főhidnak két hidfője és három folyam-pillérje van. Ezek közül a szegedi hidfőnek egy része és az ujszegedi oldalon levő első pillér sűrített léggel *pneumaticus* rendszer szerint alapozták, és pedig az első minime 15.50 méterrel, a másik 17.15 méterrel a Tisza szempontja (legkisebb vízállás) fölött. Eme két *pneumaticus* rendszer szerint alapozott pillér caisonjai (súlyesztő vasszekrények) 108 és 167 négyszögméter felülettel és pillérekhez hasonló alakkal bírnak. Mindenik caisonnál két légűritő gép a hozzávaló gőzkazánokkal dolgozott. Az ujszegedi hidfő és a másik két folyam-pillér czölőprácson (pilota) lett alapozva, és pedig —.3, —.4 és —.6 méter mélységben a Tisza szempontja alatt.

Az egy millió és 250 ezer frtba került főhid a felső rakparttól az ujszegedi töltésig 401 méter hosszúságban és 11 méter szélességben építettett ki, a hid alakja rácsiv. Kocsi utja e nagyszerű műnek faburkolattal van kirakva. Magának a hidnak költsége nem haladta ugyan meg az előirányzott összeget, minthogy azonban a talaj-viszonyok, és a vízállás Szegeden rendkívüliek, a hid uti pályáját jóval magasabbra kellett fektetni a rakodó partnál, mivégből a két parttal való összeköttetés céljából *lejtős feljárók* építettettek, melyek külön körülbelül 440 ezer frtba kerültek. A hid építésénél felhasznált összes vaskészlet az osztr. államvasut krassómegyei *resicsai* gyárából, tehát magyar honi gyárból került ki.

A hidfő szegedi oldalán két márványtáblába következő emlékirat van bevésve :

I. Ferencz József uralkodása alatt az MDCCCLXXX. évi XVII. t. cz. alapján építtette s Szeged városának adományozta a Nemzet. — Épült borosjenői Tisza Kálmán miniszterelnök kormányzása idejében MDCCCLXXX . . . MDCCCLXXXIII. Építette Eiffel G. mérnök Párisból.

IV. A vashid collaudirozása s hordképességének ereje, a reá hordott 1000 *tonna* nehezekü vasuti sinekkel lön kipróbálva, minden ivezetre *ötssáz* tonna, azaz *tízezer* mázsa súly helyezettett, és e próbát minden legkisebb baj nélkül kiállotta az új hid, és így minden aggodalom nélkül átadható volt az már a forgalomnak, mi 1883. szeptember hó 16-án meg is történt, de előbb Szeged lakóinak a városi t. tanács által is tolmácsolt óhaja szerint az fel lön egyházi szertartás szerint, nagy ünnepélylyel avatva és szentelve. Noha csak déli 12 órától fogva szedetett az átjáróktól vámpénz, mert addig ingyen közlekedés volt, a kedvezőtlen idő daczára, a szegedi hirlapok jelzése szerint mégis szeptember 16-án délután estig 6342 személy ment át az új hidon és 6445 jött vissza, az összes gyalogjáró forgalom tehát 12,787 személyre ment; ha kedvezőtlen esős idő nem lett volna, minden bizonynyal három-négy annyira is rug föl a fizetés mellett átjárók s visszatérőknek száma, mert ünnep- s vásárnapokon szép időben a régi rozzant fahidon sokkal többen szoktak átmenni az új-szegedi népkert látogatására.

V. A hid felszentelési ünnepélyét egyik budapesti lap*) levelezője eként írja le :

„Szegednek, az alföld legnagyobb, legmagyarabb s legkatholikusb városának ma igen szép ünnepélye volt : az új *állandó vashid* szenteltetett be fényes egyházi szertartás mellett; az itt megjelenő hirlapok néhány nappal előbb jelezték ugyan azt, hogy az elkészült gyönyörű hid szeptember 16-án fog megnyitvatni és át fog adatni a város közönségének, csak abba nem tudtak megegyezni, hogy ezen átadás és megnyitás ünne-

*) „Magyar Állam“ szept. 20.

pélyesség mellett, vagy anélkül fog-e történni; az egyik vitatta, a másik tagadta azt, mindkettő hivatalos s biztos forrásra hivatkozott lapjában, és így a közönség még a szept. 15-én megjelenő lapokból sem tudta meg azt, hogy másnap vasárnap, mikép fog történni a hid átadása s megnyitása.

Miután az államvaspályatársulatnak 1855. a Tisza folyó fölött épített szép hidja nagy ünnepélyesség mellett lett beavatva s fölszentelve b. e. Csajághy Sándor akkori csanádi püspök által, mely ünnepélyre gróf Coronini tábornagy és cs. kir. kormányzó több temesvári katonai s polgári főurakkal külön vonaton jött Szegedre, a szegediek nem hitték és nem hihették azt, hogy eme amannál sokkal szebb s diszesb új vashid ne részesüljön az egyház áldásában, melylyel Szeged városát a szerencsétlenül tervezett Tiszaszabályozás által okozott kárainak némi pótlásául most az állam kegyes volt megajándékozni; és e remény, eme óhaj valósult is.

Szeged város hatósága ismerve Szeged népének vallásos érzelmeit s óhajait, csakugyan szept. 15-én tartott tanácsulésból ngos és főt. *Kreminger Antal* prépost belvárosi plébános urhoz intézett levelében felkérte ezt eme új vashidnak szept. 16-án beszentelésére, mert mint levelében megjegyzi, a *hatóság mindenkor kegyeletos levén a lakosság hagyományos vallásos érzületére*, elhatározta, hogy az állandó közuti hid, mielőtt ez a közhasználatnak átadatni fog, egyházi ünnepélyességgel megáldassék s felszenteltessék.

Vasárnap, szept. 16-án, délelőtti 11 órakor történt meg fényes egyházi segédlet mellett az érintett prépost ur által ezen remek műnek beszentelése, és noha kora reggeltől fogva esett, ennek daczára mégis 5—6 ezer ember volt jelen ezen fényes ünnepélyen, melyen *Oltványi Pál* prépost, pápai kamarás őnsga tartott magasztos szép beszédet, mely általános tetszésben részesült, és mint örömmel halljuk, nyomtatásban is meg fog jelenni, minthogy az egyik nyomdajadonos ur még aznap felkeresé az ünnepély szónokát, és a közóhajra hivatkozva annak kiadási jogát

magának kikérte; kár is lett volna a vashidról ez alkalommal tartott remek szónoklatot s a benne hirdett szép eszméket és levont igazságokat meg nem örökíteni. Megemlítem még, hogy a felszentelés alatt az új városházának tornyában levő nagy harang előjelzése mellett mind a négy plébánia egyházának nagy harangja, úgy a g. k. egyházé is hirdeté a nagy ünnepélyt; az eső akkor szűnt meg, midőn az ősz prépost városunk főpapja, az előirt imák után szentelt vízzel beavatni kezdé a hidat, mely ha előbb megszűnt volna, háromszor annyi nép is is megjelent volna e szép ünnepélyen, melynek megtörténtét némelyek az égből hulló eső miatt már nem is hitték.“

Elég híven van ugyan az ünnepély leírva, de elfeledé a levelező felemlíteni azt, hogy az eme amily ritka, ép oly szép ünnepélynél a *kir. biztosságot* Lechner Lajos miniszteri oszt. tanácsos, a műszaki osztály számos mérnöke kíséretében, a *városi hatóságot* pedig Pálffy Ferencz polgármester, Szluha Ágoston főkapitány, Zombori Antal tanácsnok képviselte, de képviselve volt ott minden Szegeden létező hivatal is; az is kikerülte a tudósító figyelmét, hogy a beszentelés után a város polgármestere Szeged város hatósága nevében ott a helyszínén szívélyes köszönetet mondott úgy a felszentelő *Kremlinger Antal*, mint az egyházi beszédet tartó *Oltványi Pál* prépostnak, ez utóbbi remek, habár mint fel is emlité, az idő rövidsége miatt rögtönzött szónoklata általános tetszésben részesült, és alulírt czég a több oldalról nyilvánított óhaj folytán szerencsés lévén annak kiadhatási jogát megnyerni, ezennel örök emlékül sajtó útján is közzéteszi azt, és a közönség kellő tájékozásául eme új hidra nézve eme előszóval bővité azt.

Szeged, 1883. szeptember hó 16.

Endrényi L. és Társa,

kiadó.

Dicsértessék a Jézus Krisztus.

Én vagyok az út. Sz. János XIV. 6.

Nem csak készen áll előttünk, de be is van már szentelve az egyház által az *állandó új vashíd*, miután Szeged város közönsége a katasztrófa előtti időszakban is már oly rég óta óhajtozott, s sóhajtozott, és eme vágya annál jogosultabb s égetőbb volt, mivel naponkint látta az államvaspálya társasága által 28 év előtt a Tisza folyón a mostaninak szomszédságában épített, és akkor szinte nagy ünnepélyesség mellett beszentelt vasuti hidnak czélszerűségét, minden időben használhatóságát, és más a közlekedést megkönnyítő előnyeit, de eme hő vágyának teljesülését, óhajának s sóhajának valószínűségét el nem érhetette azon ok miatt, mivel a városunkat már több év óta előntéssel fenyegető Tisza folyó elleni védekezésben kimerült városi pénztár állapota, eme mindenki által pártolt tervnek kivitelét, és hő vágnak valószínűségét meg nem engedé.

Keresztény Hívek! Ime most az állandó szép vashíd, mi után a múltban oly sokáig és

oly sokan már mint egy reményt vesztve sóhajtoztunk, készen van már, az emberi szaktudomány és technikai bölcsesség eme szép remekművét létrehozta ama rendkívüli „szerencsétlenség“, mely kedves szülővárosunkat 1879. márczius 12-én érte; létrehozta ezt a szerencsétlenség első napjaiban városunkat meglátogató fejedelmünknek *Ferencz József* apostoli királyunknak ama az egész világra kiható vigaszt nyújtó jóslata, hogy *Szeged szebb lesz, mint volt*; létrehozta ezt az alkotmányos magyar kormány pártfogolása mellett itt Szegeden már négy éven túl fáradhatlan buzgalommal működő borosjenői Tisza Lajos kir. biztos ur ő nagyméltóságának — városunk eme új alkotójának — szilárd akarat, és e város iránti kegyeletes nagy szeretete.

Az Isten nevében építtetni kezdett, és folytatott állandó vashíd, melyen itt állva hirdetem nektek az ur ígését, mint látjátok, már elkészült ugyan, de mielőtt ma rendeltetésének, a közforgalomnak átadatnék, ösatyáink vallásos szelleme s hagyományos szokása szerint, e nagy katolikus város hatóságának előbb előttetek felolvasott felhívása s megkeresése folytán*) az

*) 16753/883. sz. Szeged város tanácsától. Nagyságos és ftdő Kreminger Antal prépost-plébános urhoz helyben.

Városunk újja alkotásának egyik kimagasló remek műve az állandó közúti híd, habár az ezidő szerint még teljesen elkészülve s a városnak átadva nincs is, szükségességi indokból, királyi biztos ur ő nagyméltósága által f. hó 16-án a közforgalomnak átadni fog.

A hatóság mindenkor kegyelettel lévén a lakosság hagyományos, vallásos érzületére, elhatározta, hogy az állandó közúti híd, mielőtt az a közhasználatnak átadni fog, egyháziilag megáldassék s felszenteltesék.

Van szerencsénk ennél fogva főtisztelendő nagyságodat aziránt megkeresni, hogy f. hó 16-án, azaz vasárnap d. e. 10 órakor a szokásos nagymise végeztével az új közúti hidat egyházi ünnepélyes-

egyház áldásában részesült, és felavattatott, röviden megfejttem előttetek okát most, hogy miért történt ez így meg.

Az emberinem történetének első lapján is áldás van már följegyezve, melyben a Teremtő önmaga részesíté az éden kertjében tartózkodó őszüleinket, és ha ezen áldásosztás már az *ő-szövetségben* is nagy szerepet játszik Isten választott népének Izraelnek történetében, az *új szövetségben* is igen gyakran találkozunk vagy a Megváltó, vagy annak nevében apostolai s tanítványai által egyes személyekre kiosztott áldásokkal. A Gallileában népét oktató Urunk önmaga áldásában részesíté a szülők által elébe vitt *kisdödek*; menybemenetele előtt megáldá az evangélium hirdetésére a világ minden részeibe szétküldött *apostolokat s tanítványokat*, felruházván őket ama hatalommal is, hogy az ő nevében ők is megáldhassák a keresztény hivatást, mit ők egész készséggel teljesítettek is.

De az egyház ezen hatalommal felruházva nem csak egyes *személyekre* osztja áldását, hanem más *anyagi tárgyakat* is részesít abban; így megáldja s megszenteli a *tűzet, vizet, a földet*, ennek terményeit, megszenteli *templomainkat, iskoláinkat, magánházainkat*, melyekben lakunk, megszenteli ama utolsó *hajlékunkat* — *koporsónkat* — is, melyben minket a nyugalom helyére,

séggel megáldani s felszentelni sziveskedjék. Szegeden, 1883. évi szeptember hó 15-én tartott rendkívüli tanácsülésből nagyságod és főtisztelendőséged alázatos szolgálja: Veszelinovics Bazil, h. polgármester.

a halál mezejére kivisznek halálunk után, sőt e temetkezési helyet is felavatja, megszenteli *sírhalmunkat* is azon czélból, hogy akik itt az ő áldása mellett születünk, az ő áldásai mellett növekedtünk fel és ennek oltalmában futottuk meg földi pályánkat, kik az ő áldásának kíséretében hagyjuk el e világot is, ezen utolsó áldás által mindegy védve s oltalmazva békében nyugodjunk, odakint a temetőben is a feltámadás nagynapjáig. *)

Ezen az Istentől nyert megbízatásánál s hatalmánál fogva szentelé be ma az egyház eme új vashidat is, mely *Szegedet* az alföld *legmagyarabb, legnagyobb és legkatholikusabb* városát az ugynevezett *Bánáttal* most már állandóan összefűzve és összekötve tartja. E hid a városunkat a bánáti részekről elkülönítő, és ezt attól szétválasztó ama *Tisza* nevű folyó fölött épült, mely ha Szegednek a *multban* annyi szerencsétlenséget okozott, ugyanaz most eme vashid szerencsés birtoklását szerzé némi kárpótlásul meg annak, mely folyóvizünk néha szelíd, néha haragos természetű tüneményeivel s tüntetéseivel oly szépen s tanulságosan jelképezi előttünk az embert s ennek földi pályáját.

Kicsiny és igénytelen a *Tisza* folyó torrásánál, ahol először kibugygyan a földszinére és figyelemre se méltó, épen úgy, mint a világ polgára születésekor, de lassan-lassan haladva, erőt s táplálékot szedve magába növekedik ő is, sőt már figyelem tárgya lesz és használható

*) Lonovics J. egyh. Archaeol. I. 77.

eszközzé is válik, mint a tehetetlen gyermek éveiből kibontakozó és az élet deli korát elérő világ polgára; mint ez, úgy az is erejét, sőt romboló hatalmát is érezteti másokkal, de végre kimért pályájának befutása után megszűnik a Tisza folyó hatalma is, az őt elnyelő Duna folyóval egyesülve csak hamar elenyészik a tengerben, és épen úgy megsemmisül ott, mint az embernek teste, mely visszatér a földbe, honnét vétetett, csak lelke, — mely Istennek jelképe s adománya, tehát nem földi, hanem égi származás, — csak lelke tér vissza Teremtőjéhez.

Továbbá másik különös tulajdona eme Tisza folyónak, — mely fölött most e hidon állunk, — az is, hogy gyakran *felduzzad*, néha pedig — mint most is láthatjuk — igen kevés *víz* tartalmaz tág medrében, úgy, hogy a hajók is alig közlekedhetnek rajta, de mindamellett is vize soha *ki nem apad*, hanem csekély vizével is szépen, lassan haladva közeledik mindig — épen úgy, mint az ember is — az őt elnyelő sirja felé, tehát pályafutása közben e változó természete daczára is mint egy *kiapadhatlan forrás* jelenik meg mégis a Tisza folyó előttünk. — Epen ilyen természetű az isteni gondviselésnek s irgalomnak tára is az emberek irányában, ez is kiapadhatlan jótékony forrás számunkra. A jó Isten ugyan néha bővebben osztja onnét fölülről reánk szent áldását, máskor azonban szűkebb kézzel méri azt ki számunkra, de azért az ő irgalma s kegyelme *soha ki nem apad* reánk nézve, azért áldjon bár jó tetteinkért, vagy verjen büneinkért minket az ő atyai keze, megnyug-

szunk mindig s minden időben az ő szent akarátában, mert jól tudjuk azt, hogy midőn minket sújt és büntet, akkor is mint jó atyánk kedvel és szeret, és így e látogatása csak javunkra történik. Ujabb bizonyossága eme állításomnak, eme most az egyház által fölszentelt új hid is, melynek birtokába Isten látogató keze — az 1879. márczius 12-én városunkat ért roppant szerencsétlenség — vezetett be minket.

A történetkönyv tanúsága szerint nem egyszer történtek már meg egyes országokban oly események, midőn az égi segílyt megvető, s magát csallhatatlannak vélő korlátolt emberi ész és szaktudománynak, — mely néha magának a természet fölötti uralmát, s hatalmát is merészen követeli, — számításai, tervezetei s építményei mint gyenge mulékony fellegvárak egy pillanat alatt összeomlottak, összeroskadtak ezek a nagy természet Urának, az Istennek hatalma előtt, ki talán a többi okok mellett azért is engedi az ily csapásokat néha a világon megtörténni, hogy egyrészt a nélküle s gyakran ellenében kontárkodó emberi bölcsességet megszégyenítse, másrészt a boldogság napjaiban róla megfedelkedni szerető embernek esztét, szivét, s figyelmét az ég felé irányozza, honnét az irás tanúsága szerint harmatozik le ugyan az áldás, de ama intő szózat is onnét hangzott le egykor: *Ember! én vagyok a te Urad Istened.* De ha a jó Isten, ki — mint előbb mondtam, — akkor sem szünik meg jó atyánk lenni, midőn büntető ostorát velünk érezteti, — ha a jó Isten kifürkészhetlen bölcsessége szerint meg is engedé azt,

hogy négy s félév előtt ama rendkívüli csapás sujtsa szülővárosunkat; ha meg is engedte azt, hogy az enyészet s halál angyala romba döntsen itt mindent; ha meg is engedte azt, hogy itt, — hol néhány napok előtt még a boldogság és meglegedés fényes napja ragyogott — a halál ülje diadalát, és a nyomor üsse fel tanyáját; ha meg is engedte azt, hogy Magyarország második fővárosa, a magyar nemzetiségnek fenntartója, és e vidéken az ország nyelvének századokon át messze vidékre nézve eredménydus hirdető tanítója, eme gyászos állapotba jusson, ugyanakkor a jó Istennek atyai szive megkönyörült Szeged városának e szerencsétlenség által sújtott szegény népén, azért előhivatta szent trónja elébe kedves szolgálait *a jó angyalokat*, és megparancsolá nekik, hogy vándorbotot véve kezükbe s a szélrózsa minden irányában szétoszolva, hirdessék minden országban, ennek minden városában és községében ama szerencsétlenséget, mely Szeged népének kijutott; megparancsolá nekik, hogy a tőle nyert hatalom erejénél fogva nyissák fel a föld lakóinak a könyörtetenség és részvét előtt elzárt, vagy tán csak félig kitárt sziveit; utasításul kapták az angyalok továbbá azt is, hogy csepegtessék eme szívekbe a keresztény felebaráti szeretetnek gyöngy cseppjeit, hogy így az egész világon szétszórva lakó emberek által nyújtott kegyeletes könyöradományok segélyével Szeged város szerencsétlen lakosainak sebei, s fájdalmai egyrésztől orvoslást nyervén, másrésztől a Jótevők is kedvező alkalmat találjanak az Isten előtt olyannyira

kedves felebaráti kegyeletes szeretet erényének gyakorlására. Szóval, midőn a jó Isten egyik kezével sujtotta Szeged népét, a másikkal már azokat keresé föl, kik az elesteket felsegítsék, azoknak fájdalmait enyhítsék, sebeiket gyógyítsák, és elvesztett boldogságuk birtokába lehetőleg visszaállítsák.

Hálát adjunk a jó Istennek, mert mint tudjátok, az általa kiküldött angyalok közel *három milliónyi* könyöradományt szedegettek össze Szeged szerencsétlen lakosai számára, alig van a világnak oly területe, hová Szeged népének hála érzelmét nem kellene viszonzásul elküldeni. De ugyanakkor, midőn az angyalok eme utasítást nyerték az Égben, egy közölök, különösen a *bécsi királyi palotába* is elküldetett az Ur által, ki az ő nevében itt uralkodó földi helytartóját, ezen ország fejedelmét s Urát 1879. márczius 17-én elvezeté, s elkíséré ide e városba, ki látva e város szerencsétlen helyzetét, eme állandó vas-hiddal ajándékoztatta meg Szeged népét, mely azonban soha se feledje azt el, hogy a Tisza folyó, mely fölött épült e hid, soha hátra nem, hanem *előre* törekszik, és *halad*, haladjon ő is ez indokból, és e példa szerint szinte előre a jó erkölcsökben, és a sirban nyugvó ősatyáinktól nyert intelem szerint az *egyház, király, s haza* iránti lángoló, de soha el nem fogyó szeretetben.

Ezen mai nap beszentelt erős szerkezetű hidon a Tisza folyónak veszélyei s örvényei dacára most már az év minden szakában, a nap és éjnek minden órájában nyugodtan s veszély

nélkül *átjuthatnak a tulsó partra*. Ismeretes lesz elöttetek ama másik hid is, melyen ti is az élet sikamlós pályáján mutatkozó veszélyes szirtek, tátongó örvények s merev akadályok daczára szinte veszélymentesen átjuthattok halálotok után a sirontuli boldog élet kapujához; ezen hid nem más, mint édesüdveztőnk ön maga, ki magáról mond ama fentjelzett szavakat: *Én vagyok az út, az gazság és az élet. Senki sem jő az Atyához, hanem csak én általam.*)* Ha tehát mi e földi pályánk folyama alatt az általa kijelölt ösvényen haladunk, az ő biztos kalauzolása mellett minden veszélytől és aggodalomtól mentesen eljutunk mi is a sirontuli boldog menyországba.

Azonban, mint tudjátok, a régi veszélyes fahidon is kellett az átjáróknak itt Szegeden *vámpénzt* fizetni, a városi hatóság által közzé tett rendszabály tanusága szerint e vámpénzt az új hidon is kell fizetnünk, örömmel fogjuk ezt jól felfogott saját érdekünk tekintetéből ezentul is fizetni, mert saját magunknak javára fizetjük azt, mely fizetési kötelezettségnek készséges teljesítésére, a mi édes Üdvöztőnk is serkent saját példájával minket, az evangelisták előadása szerint ugyanis*) szinte megfizette *Kafarnaumban* maga s a vele oda utazó Péter apostoláért is az adószedők által tőle követelt *vámpénzt*. Hijába, ma már a világ sora és rende olyan, hogy pusztaszóért nem adnak már semmit, *ingyen* szónak nincs többé értéke, sőt mint egy jámbor író megjegyzi, a menyországba sem lehet ingyen azaz

*) Szt. János XIV. 6.

*) Sz. Máté XVII. 26.

minden fáradság és munka vagy *vámpénz nélkül* bejutni.

A régi pogányok idejében — a *mythologiai* regék korszakában — azt hitték az emberek, miszerint halottjaiknak — hogy az általuk képzelt eliseumi boldogság kertjébe bejuthassanak — egy *Styx* nevű förtelmes bűdös folyóvízen kell magukat átvitetniök, hol azonban az e folyó partján örökdő *Charon* nevű hajós csak azokat szállította át, kik a vámpénzt neki megfizetni képesek voltak, azért a régiek halottjaiknak *Charon* számára vámpénzül *kis eziüstpénzt* helyeztek szájába, kinek ily vámpénz nem adatott utravalóul, annak teste az ő véleményük szerint eltemetlen maradt, melyet utóbb megettek ugyan az ég madarai, de eme szerencsétleneknek szelleme s árnyéka ott bolyongott siránkozva, s el nem érhetett boldogsága miatt jajveszékelve a *Styx folyó* partján sokáig, és kétségbeesve arra várakozott, hogy idővel, tán évszázadok múlva a fősvény *Charon* megunva jajkiáltásait, vagy szerencsétlen helyzetén megkönyörülve, felveszi majd őt is sajkájába és átviszi őt a tulpartra az eliseumi boldogország kapujához.

Igy vélekedtek hajdan a kereszt fénye által még szét nem oszlatott pogánysági homályban tapogatódzó régiek; igaz ugyan, hogy az evangelium Jézusnak menyből hozott tanítása öszszetörte a pogány bálványistenek szobrait, és az emberek szívéből is kiirtá a hamis istenek iránti hitet, azonban eme evangelium is arra tanít minket, hogy *üres kézzel*, tehát *ingyen* minket sem eresztenek be halálunk után az ősatyáink vétke ál-

tal elvesztett, de Megváltónk halála által részünkre visszaszerzett éden kertjébe, azért int maga az Ur evangeliumában többször minket arra, hogy szerezzünk magunknak földi pályánk folyama alatt és gyűjtsünk oly kincseket is, melyeket sem a rozsda el nem pusztít, sem a moly meg nem emészt, hogy midőn majd az életből a másikba — a tulvilágiba — lépünk át, befogadjanak ott minket ezek segélye mellett az örök hajlékba. *) Eme kincseket pedig legczélszerűbben beszerezhetjük, ha Isten törvénye szerint élve, az ő utasítása s parancsa szerint a részünkről a szerencsétlenség napjaiban oly bőven élvezett s minket felsegélő felebaráti szeretet s irgalmasság cselekedeteit tehetségünkhöz mértén mi is gyakoroljuk, hisz a sirnál ugyis elhagy minket mindenki, hátrahagyjuk mi is másoknak, — néha háládatlanoknak, — a nagy fáradság, küzdés, nélkülözés, s sok gond mellett itt összeszerzett vagyonunkat sirunkba nem vihetjük azt el magunkkal, csak e földi pályánk folyama alatt véghez vitt jó tetteink kísérek minket el sirunkhoz, s lelkünket a tulvilágba, ezeket gyarapítsuk, szaporítsuk tehát, így szerezzük be magunknak és át is visszük magunkkal a tulvilági életbe ama *vámpénzt*, melynek előmutatása mellett megnyílnak majd előttünk is — ha e siralom völgyéből egy szebb hazába hajókázunk át — a tulvilágon a boldog menyország kapui.

Az idő mulik, és így a Tisza folyó, úgy a fölötte épült vashidról még kivonható egyéb

*) Sz. Luk. XVI. 9.

tanulságos pontokra ki nem terjeszkedhetik tovább eme az idő rövidsége miatt inkább rög-tönzött, mint készült egyházi beszédem, azért csak arra kérlek titeket Keresztény Hívek, hogy valahányszor ezen új vashidon átmentek vagy visszajöttök, jussanak eszetekbe eme igazságok, melyeket tőlem most e beszentelési alkalommal hallottatok, és ha e szép hidon jártok-keltek, emeljétek majd fel szíveiteket s szemeiteket az Égbe, — melyhez e hidnak magaslatán úgy is közelebb lesztek, mint szülővárosunknak ennél jóval alacsonyabban fekvő talaján, — és az ima szárnyain oda fölküldött buzgó fohászaitokban kérjétek áldást mindazokra, kik Szeged szülővárosunk javára eme mások által oly nagyon irigyelt értékes kincsnek megszerzésében, és létrehozásában fáradoztak. Midőn Szeged népe hálát szavaz azoknak, ne feledkezzék meg a jó Istenről sem, ki nekünk szinte e kincset megszerezni segíte, kinek most és mindörökké dicsértessék szent Neve.

Amen.

FÜGGELÉK.

Örömmel ide csatoljuk még függelékben Oltványi Pál prépost urnak szept. hó 2-án Szeged város közgyűlési termében tartott jeles beszédét, melyben Szeged városának háláját az apostoli Király és kormánya iránt oly átérzett szép meleg szavakban tolmácsolá.*)

A rendkív. közgyűlést *Pálffy Ferencz* polgármester d. e. 10 órakor nyitotta meg, jelentvén, hogy annak összehívására *Tisza Lajos* királybiztosnak ő fölsége a Király látogatására vonatkozó leirata szolgált okul.

Fölolvastatott a kir. biztos leirata, amelyet már ismertettünk s amely ő fölsége látogatását október hó első felére helyezi kilátásba.

A leirat éljenzéssel fogadtatott.

Olvastatott ezután a tanácsi előterjesztés, mely szerint a tanács arra kéri a közgyűlést, hogy a fogadtatás előkészítési munkálatainak vezetésével, az alakítandó bizottságok szervezésével bizza meg a polgármestert, a tanácsot pedig hatalmazza föl a fölmerülendő költségek utalványozására. (Helyeslés.)

Erre fölállott *Oltványi Pál* prépost, pápai kamarás és a következő beszédet tartotta:

„Tisztelt közgyűlés! Azt hiszem, nem találkozik sem e teremben, a melyben összegyűltünk, sem ezenkívül oly szegedi lakos, kinek szivét s lelkét magasztos érzélemmel ne tölténé be az az *örömhír*, a mit a most fölolvastott királybiztosi leirat tudtunkra ad, hogy hazánk koronás Fejedelme, az apostoli király, a jövő hó első felében városunkat meglátogatni kegyeskedik.

Midőn a Fejedelem négy és fél év előtt a városunkat ért rendkívüli szerencsétlenség első napjaiban a romok alá temetett várost, és ennek gyászbaborult lakóit hasonló szerencsében részesíté, akkor a vész nagysága fölött kétségbeesve, s egy szebb jövő iránti reményét is veszve sirva könyezett Szeged népe; de az

*) „Szegedi Híradó“ szept. 4-iki számában e közgyűlésről így értesíti olvasóit.

elcsüggedés és a jogosult fájdalom érzete csakhamar oszlani kezdett, midőn a rendkívüli katasztrófa által lesújtott lakosoknak könyei által elérzékenyült Fejedelem ajkairól ama vigaszteljes szavakat voltunk szerencsések hallani: „*Szegeed szebb lesz, mint volt.*“

Valószínűleg azért jön ő most újra hozzánk el, hogy megtekintse s megvizsgálja városunkat, személyesen óhajt meggyőződni arról, vajjon jóslata és atyai akarata teljesült-e? Midőn a vész napjaiban szerencsénk volt itt körünkben öt vigasztaló angyal képében tisztelhetni, örültünk ugyan akkor is a kegyes fejedelmi látogatásnak, de nem volt módunkban, nem volt lehetőségünkben akkor *örömiinket és hálánkat* irányában kellő módon nyilvánítani; örömiinket megzavarta a rombadült városunk fölött átérzett fájdalom, a mely némileg némává is tett bennünket, és így hálánk nyilvánítására sem valánk képesek.

Most, midőn kedves szülővárosunk az ő kegyessége, a magyar alkotmányos kormány pártfogolása, és az e czélra hozzánk küldött teljhatalmu királyi biztos *Tisza* Lajos ur ő nagyméltóságának fáradhatlan tevékeny buzgalma, s lankadni nem tudó erélye mellett sirjából uj életre támadott föl, éppen úgy, mint a mitologia korszakában a phönix madárról regélték az embereknek, — a kik hitelt adtak e regének, noha nem voltak, tanui eme madár uj életének, — mi szerencsésb helyzetben vagyunk, mi saját szemeinkkel győződünk meg arról, hogy szülővárosunk ama mitologiai madár példája szerint uj díszben nagyobb fényben s dicsőséggel lép ki most sirjából, s most, midőn mindez ily rövid idő alatt szemeink előtt megtörtént, most lesz a legkedvezőbb alkalmunk azt pótolni, amit a körülmények kényszerhelyzete miatt akkor csak hiányosan teljesíthettünk: szeretve tisztelt Fejedelmünk iránt most lesz a kedvező pillanat, örömiünk nyilvánítása mellett ama mély hálánkat tanusítanunk, amit iránta akkor is éreztünk ugyan, midőn ama szomorú korszakban általa nekünk ama vigaszteljes *ígéret* adatott, de azt kifejezni nem engedte a szivünket elfoglalt nagy fájdalom; most, midőn az *ígéret* már *tette vált*, a hálát nem

csak érezni tudjuk, hanem kifejezni is képesek vagyunk, és azt örömmel is akarjuk tenni, mert a fájdalom nem áll már utjába ennek, az öröm kiszáritá azt szívéükből; és ha a mult alkalommal fájdalomcsujtotta népének néma óhaját és sóhaját is megérté a Fejedelemnek jó szíve, minden bizonynyal el fog most oda jutni, és most már nem a fájdalomtól, hanem az örömtől könyező Szeged lakosainak hálaérzelme s szózata is, melynek kifejezését s tolmácsolását minden bizonynyal kedvesen fogja ő venni.

Ugyanazért nemcsak örvendetes tudomásul kérem vétetni a fölolvastott átiratot, hanem egyuttal *Szeged népének hálaát* is kérem *jegyzőkönyvébe ígtatni* eme kilátásba helyezett királyi látogatás által Szeged városának kijutott kiváló szerencséje fölött, a mit midőn majd városunk t. polgármestere előtte a jövő hó első felében — reményünk szerint már az új városházának diszes termében — tolmácsolni fogja, e város lakói nevében kijelentheti ez alkalommal azt is előtte, hogy a Fejedelem utolsó látogatása óta városunk nagyszerű változásokon ment ugyan át, de a város lakóinak az apostoli király iránt *jobbágyi hűsége, forró szeretete, trónjához való tántorithatatlan ragaszkodása* — ezen sirban nyugvó ős atyáinkról öröklött drága kincsünk — *változatlan* maradt.

Ezeknél fogva elfogadom és elfogadásra ajánlom a t. közgyűlésnek egész terjedelmében a tanácsi javaslatot, a mely a Szegedre örömmel várt királynak elfogadási ünnepélyére vonatkozólag betérjesztett.

Azt hiszem, hogy mindnyájunk érzelmét tolmácsolom, midőn azt kiáltom: *Hogy örömmel várt kedves vendégünk, Urunk és Fejedelmünk,* a kiből midőn összpontosul szeretetünk, jövőnkre nézve is benne van minden reményünk, éljen a szívesen várt vendég, *éljen sokáig a király!*

Hosszantartó, lelkes éljenzés hangzott föl az utolsó szavakra, s a közgyűlés a szép beszéd hatása alatt nem csak a tanács előterjesztését fogadta el egyhangulag, hanem Oltványi beszédét is egész terjedelmében jegyzőkönyvben megörökíteni határozta.